

NAPCP – Publieksvriendelijke consultatieversie/samenvatting

Achtergrond

In de afgelopen decennia heeft Nederland - net als alle andere landen in de EU - de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen aanzienlijk verminderd. Een direct gevolg daarvan is een betere luchtkwaliteit en een gezondere leefomgeving. De lucht moet en kan evenwel nog schoner. Dit wordt mede bereikt dankzij Europees beleid. Een onderdeel daarvan is de Europese Richtlijn Nationale Emissieplafonds (NEC-richtlijn). Hierin staat voor ieder land dat tot de EU behoort, met welke percentages de jaarlijkse uitstoot van 5 luchtverontreinigende stoffen moet worden teruggebracht. Het gaat om zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxiden (NO_x), ammoniak (NH₃), fijnstof (PM_{2,5}) en vluchtige koolwaterstoffen (NMVOS). De NEC-richtlijn beoogt op kosteneffectieve wijze bij te dragen aan de Europese doelstellingen op het vlak van luchtkwaliteit. Bij het bepalen van de reductieverbintenissen per lidstaat was de kosteneffectiviteit een belangrijk uitgangspunt naast de vanzelfsprekende technische haalbaarheid. De verplichtingen verschillen daarom per land. Becijferd is dat het nakomen van de NEC-richtlijn de negatieve gevolgen van de luchtverontreiniging voor de gezondheid en vroegtijdig overlijden tussen nu en 2030 met bijna 50% vermindert [Europese Commissie, 2016]. De percentages die minimaal tot stand moeten worden gebracht, gelden ten opzichte van het referentiejaar 2005 in eerste instantie voor het tijdvak 2020 -2029 en in aangescherpte vorm vervolgens vanaf 2030.

De NEC-richtlijn bepaalt dat iedere lidstaat een nationaal programma opstelt, waarin staat aangegeven dat aan de verplichtingen van de NEC-richtlijn nu en in de toekomst wordt voldaan. Het nationale NEC-programma moet om de vier jaar worden geactualiseerd. Op 1 april 2019 heeft Nederland het eerste nationale NEC-programma ingediend. Het NEC-programma wordt opgesteld volgens een verplicht format, dat door de Europese Commissie is vastgesteld.

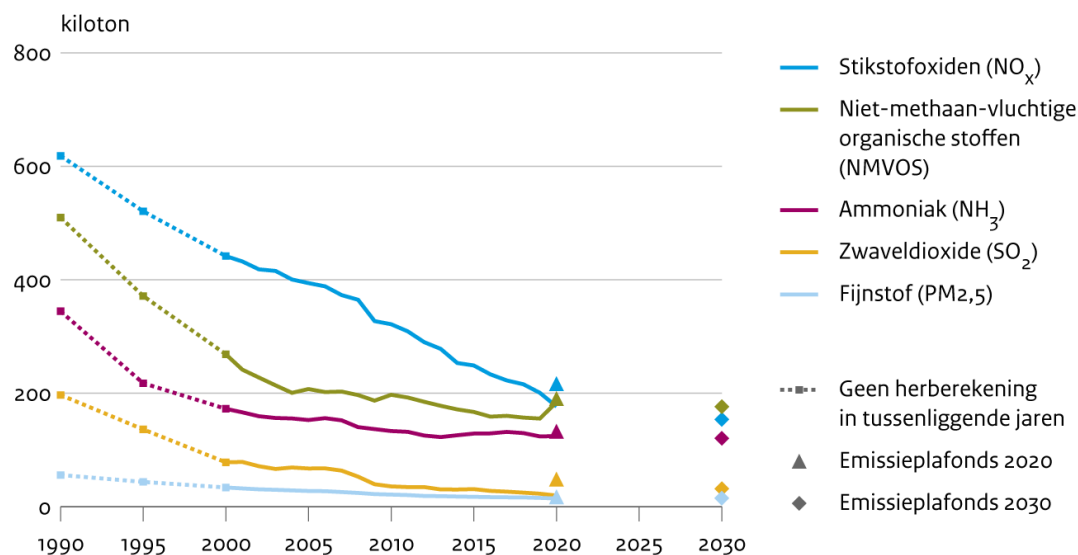
Nederland blijft voldoen aan de emissiereductieplichtingen uit de NEC-richtlijn

Vanaf het begin dat het milieubeleid zijn intrede deed, neemt Nederland maatregelen om de emissies van luchtverontreinigende stoffen in verschillende sectoren te beperken, bijvoorbeeld door het opleggen van emissie-eisen voor de industrie en agrarische bedrijven. Regels voor veel andere sectoren komen ook voort uit hetzij direct werkende Europese regels, zoals de Euro/EURO-normstelling voor het wegverkeer of de uitvoering van Europese richtlijnen in nationale regelgeving (zoals de NEC-richtlijn). Wettelijke regels zijn er ook voor de uitstoot van verwarmingsinstallaties in woningen en de glastuinbouw en het maximum zwavelgehalte in allerlei typen brandstoffen.

Het gevoerde luchtbeleid heeft ertoe bijgedragen dat de emissies van de vijf stoffen die onder de NEC-richtlijn zijn gereguleerd sinds 1990 zijn afgenomen met 60-80%. De onderstaande figuur illustreert deze forse reductie [Compendium voor de Leefomgeving, 2022].

Emissies van Luchtverontreinigende stoffen volgens de EU NECD

Samenstelling volgens EU-Directive 2016/2284

Bron: Emissieregistratie

RIVM/feb22
www.clo.nl/nl018327

De meest recente cijfers van de Emissieregistratie (RIVM) laten zien dat Nederland in 2020 en 2021 de gestelde emissieplafonds van 2020 gehaald heeft.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft op 28 februari 2023 het rapport “Geraamde ontwikkelingen in nationale emissies van luchtverontreinigende stoffen 2023” als nevenpublicatie bij de Klimaat- en Energieverkenning 2022, uitgebracht. Dit rapport laat zien dat het meer dan aannemelijk dat Nederland met het vastgestelde en voorgenomen beleid ook gaat voldoen aan de emissiereductieverbindingen van 2030. Het rapport beschrijft waar het vastgestelde en voorgenomen beleid uit bestaat. Per stof gewerkt met een range waarbinnen de uiteindelijke emissie het meest waarschijnlijk zal vallen. Deze bandbreedte schetst de mogelijke afwijking van de meest waarschijnlijke uitkomst. Ook de bandbreedtes laten zien dat voor alle 5 de luchtverontreinigende stoffen met het “vastgestelde en voorgenomen beleid” met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid wordt voldaan aan de emissiereductieverplichtingen uit de NEC-richtlijn.

Nieuwe ontwikkelingen in het luchtbeleid

Beleidsmaatregelen die aanvullend op het vastgestelde en voorgenomen beleid inmiddels al wel geagendeerd staan, zijn bij het vaststellen van de emissieramingen buiten beschouwing gelaten. Het gaat daarbij onder meer om maatregelen in de landbouw (zoals de landelijk beëindigingsmaatregel veehouderij, verlaging eiwitgehalte in voer voor melkvee), de industrie (zoals strenger vergunnen zoveel als mogelijk aan de onderkant van de BREV-range), luchtvaart (elektrisch taxiën), scheepvaart (meer walstroom), wegtransport (Euro 7/VII) en mobiele werktuigen (meer schoon en emissieloos bouwen). Daarnaast heeft de regering in de brief van 25 november 2022 aangekondigd dat het in het kader van het stikstofbeleid noodzakelijk is dat - naast de aanpak voor agrarische bedrijven – de zogenoemde piekbelasters versneld verduurzamen. Naar verwachting gaat het om 50 - 60 bedrijven uit veelal de basisindustrie, de energie- en de afvalverwerkingssector. Vanwege het duurder worden van energie is het bovendien aannemelijk dat een aantal energie-intensieve bedrijven hun

activiteiten in Nederland uiteindelijk zullen beëindigen, met name in de kunstmest- en aluminiumproductie en ook in de glastuinbouw. Indien het geagendeerde beleid wordt gerealiseerd en de genoemde ontwikkelingen zich doorzetten, is de kans aanzienlijk dat de uiteindelijke emissies in 2025 en 2030 nog lager zullen zijn dan de ramingen op basis van vastgesteld en voorgenomen beleid nu aangeven.

Klimaat

Klimaatbeleid en luchtbeleid hebben verschillende mogelijkheden elkaar te versterken.

Energiebesparing en duurzame energieopties zoals zon en windenergie leiden tot lagere emissies van zowel broeikasgassen als luchtverontreinigende stoffen. Het kabinet is met een voorstel gekomen voor een eerste wijziging van de Klimaatwet, waarbij het doel van 95% emissiereductie in 2050 wordt aangescherpt tot een verplichting voor Nederland om in 2050 de netto-uitstoot van broeikasgassen overeenkomstig de Europese klimaatwet tot nul te reduceren. Het streefdoel van 49% reductie in 2030 wordt vervangen door een streefdoel van ten minste 55% reductie. Om de klimaatdoelen uit het Coalitieakkoord en de transitie richting klimaatneutraliteit in 2050 te realiseren zijn forse investeringen nodig. Met het klimaat- en transitiefonds van 35 miljard euro tot en met 2030 wordt voorzien in deze investeringsbehoefte. Deze middelen zijn aanvullend op bestaande regelingen, zoals de SDE++ en bedoeld voor CO₂-vrije gascentrales, de bouw van kerncentrales, het stimuleren van hybride warmtepompen, het Nationaal Isolatieprogramma, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, vroege-fase opschaling van innovatieve initiatieven, duurzame energie-infrastructuur en bindende maatwerkafspraken met de industrie met het oog op de gewenste transitie naar een duurzame bedrijfsvoering.

Consultatie van stakeholders en publiek

Het NEC-programma is tijdens het opstellen besproken met alle betrokken ministeries, de Omgevingsdiensten en vertegenwoordigers van de industrie. Het is ook besproken met de partners binnen de Benelux. Verder is dit programma volgens artikel 6 lid 5 van de NEC-richtlijn ter becommentariëring opengesteld voor het publiek, door toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene Wet Bestuursrecht. Het NEC-programma is vervolgens voorgelegd aan de Tweede Kamer. De definitieve versie van de het NEC-programma zal naar aanleiding van artikel 14 lid 1 van de NEC-richtlijn op de website www.platformparticipatie.nl en www.rijksoverheid.nl worden gepubliceerd.